

Chudzyński, Marian

"Notatki Płockie" jako pomoc naukowa na lekcjach historii

Notatki Płockie 11/6-40, 35-38

1966

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

„NOTATKI PŁOCKIE“ JAKO POMOC NAUKOWA NA LEKCJACH HISTORII

„Jubileusz „Notatek Płockich” daje okazję do wykazania przydatności płockiego kwartalnika naukowego w pracy szkolnej, a zwłaszcza przy nauczaniu historii. W ciągu 10 lat ukazało się 40 numerów tego poczytnego czasopisma regionalnego. Dla nauczyciela uczącego historii każdy numer „Notatek” przedstawia wielką wartość jako pomoc naukowa. „Notatki Płockie” zawierają liczne artykuły mówiące o Płocku i jego najbliższym regionie. Z tego względu stanowią niezbędną literaturę przy nauczaniu historii i wiadomości o Polsce.

Jestem nauczycielem od 7 lat. Będąc jeszcze na studiach wyczytałem w jednym z numerów „Wiadomości Historycznych” — czasopisma metodycznego dla nauczycieli, że w Płocku wychodzą „Notatki” poświęcone powstaniu i rozwojowi miasta. Od września 1958 roku jestem stałym czytelnikiem każdego numeru „Notatek”, które są dla mnie nieocenioną pomocą przy nauczaniu historii oraz w pracy koła krajoznawczego.

„Notatki” to kopalnia wiedzy o Płocku i jego regionie. Stąd czerpię materiały potrzebne do realizacji programu historii, w którym wyraźnie zaleca się, by materiał nauczania wiązać z historią regionu. Program mówi dosłownie tak: „Pożądaną jest wiązanie materiału nauczania historii we wszystkich klasach z historią własnego regionu, przy traktowaniu jej jako elementu historii całego kraju”.

Z kilkuletniej praktyki pedagogicznej wiem, że młodzież chętnie uczy się o dziejach rodzinnego miasta. Znajomość regionu daje młodzieży poczucie ważności miasta rodzinnego w ogólnym procesie rozwojowym miast w kraju. Niewątpliwie słusznosc ma K. Szczepański pisząc w „Wiadomościach Historycznych” na temat regionalizmu na lekcjach historii, że „Przez nauczanie historii regionalnej i lokalnej realizujemy zasadę upogładowienia materiału historycznego i zasadę emocjonalnego wiązania uczniów z przeszłością swej miejscowości, działamy silnie na wyobraźnię, umysłujemy przeszłość, dotykamy przedmiotów, które przetrwały”¹⁾.

Powyższe zasady pomogły mi opracować okresowe i roczne rozkłady materiału nauczania historii z szerokim uwzględnieniem tematyki regionu płockiego na lekcjach.

W dotychczasowej pracy nauczycielskiej przekonałem się, że podawany przeze mnie materiał z historii regionalnej nie tylko nie obciąża uwagi i pamięci uczniów, ale wręcz przeciwnie, jest wysłuchiwany z dużym zainteresowaniem, a powtórzony z dużą dokładnością. Dzięki zdobywanej wiedzy o regionie młodzież łatwiej przyswaja sobie niektóre pojęcia i wyobrażenia historyczne. Dużą trudność w stosowaniu wiedzy o regionie na lekcjach stanowi przeladowany program nauczania. Dlatego wiadomości o regionie podawać trzeba w ograniczonych rozmiarach i przy naj-

ważniejszych tematach, żeby zbytnio nie rozszerzać programu nauczania oraz nie obciążać pamięci ucznia drugorzędnymi zagadnieniami.

Materiały zawarte w „Notatkach Płockich” wykorzystuję w klasie I, II, III technikum na lekcjach historii oraz w klasie V na lekcjach Wiadomości o Polsce.

W klasie I technikum przy omawianiu tematu „Ziemie polskie w okresie wspólnoty rodowej” i „Wierzenia Słowian” wykorzystuję z „Notatek” artykuł K. Gelinka „Wiek Płocka i okolicy pod względem osadniczym”. (Przyczynek do badań archeologicznych w Płocku)²⁾ oraz liczne artykuły, sprawozdania z badań archeologicznych doc. Wł. Szafrąńskiego³⁾. Uczniowie dowiadują się, że okolice Płocka były zamieszkałe już w młodszej epoce kamiennej (świadczą o tym znaleziska archeologiczne w Ośnicy), a Wzgórze Tumskie w IX—X wieku było znanym ośrodkiem kultury Słowian — prapłocczan. Tu, na Górze Tumskiej składano bóstwu ofiary z dzieci i ze zwierząt.

Młodzież dowiaduje się o ważności Płocka, jako ośrodka kultu pogańskiego.

Temat zawarty w podręczniku „Kultura polska w X—XII w.” ilustruję dwoma artykułami doc. Szafrąńskiego opowiedzianymi w formie pogadanki:

1. Archeologiczne badania wykopaliskowe w Płocku w roku 1961⁴⁾.

2. Archeologiczne badania wykopaliskowe na płockim Wzgórzu Tumskim w roku 1963⁵⁾.

W dyskusji przeprowadzonej nad wynikami badań archeologicznych w 1963 roku młodzież wyrażała się z uznaniem o pracy archeologa i o potrzebie dalszych badań wykopaliskowych.

Dało się wyczuć, że uczniowie są dumni z faktu, że w Płocku, w ich mieście rodzinnym, odkopano fragmenty 4 budowli kamiennych pochodzących z XI wieku. Z ostatniego artykułu młodzież dowiedziała się, że Płock w XI—XII wieku był silnym i prężnym ośrodkiem politycznym i kulturalnym w Polsce. Szczególnie silne wrażenie zrobiła wiadomość podana z książki doc. Szafrąńskiego „Początki Płocka w świetle wykopalisk archeologicznych”, że nie tylko w Krakowie, ale również w Płocku istniała szkoła na dworze Władysława Hermana założona przez Ottona z Bambergu dla synów płockich wielmożów. Uczniowie wreszcie dowiedzieli się o ścisłym związku odkopanych budowli z początkami państwa polskiego i o roli miasta, które w przeciągu 60 lat pełniło funkcję stolicy państwa.

Temat „Rozwój miast w XII—XIII w.”, stwarzał dobrą okazję do posłużenia się artykułem J. Chojnackiego „w 725-lecie lokacji miasta Płocka”⁶⁾, aby wytłumaczyć słuchaczom kwestię zakładania naszych miast na prawie chełmińskim.

Te stosunkowo trudne zagadnienia są lepiej rozumiane, kiedy omawia się je na bliskich młodzieży

przykładach. Uczniowie zapamiętali szybko datę 1237 rok, mówiącą, że nasze mięso otrzymało wcześniej prawa miejskie od Wrocławia, Gniezna, Krakowa i Poznania.

Z dużym zainteresowaniem wysiuchali uczący się streszczenia artykułu Stanisława Kostaneckiego „Uniwerytet Jagielloński — Mazowsze Płockie 1364—1964” przy omawianiu tematu podręcznikowego „Kultura polska w XIV wieku”⁷⁾.

Przy okazji młodzież dowiaduje się, że Kazimierz Wielki tytułował się nie tylko królem Polski, ale również „Plocensis dominus et heres” — „Płockim panem i dziedzicem”. „Płocki pan” dbał o rozwój płockiego grodu. Uczniowie zapamiętali — okazaną pomoc króla przy obwarowaniu miasta ceglanym murem z licznymi wieżami, budowę zamku na górze tumskiej, prezent dla miasta w postaci 60 wiók ziemi i wiele innych dowodów sympatii króla dla naszego miasta.

Temat „Kultura polskiego Odrodzenia” poszerzam o artykuł Anny Gradowskiej „Ze studiów nad rzeźbą renesansową na Mazowszu (Nagrobki katedry płockiej)”⁸⁾. I znowu uczniowie mają okazję przekonać się, że Płock w XVI wieku przeżywa duże ożywienie artystyczne związane z działalnością Bernardina De Gianotis, Jana Cini i Filipa z Fiesole. W samej katedrze zachowało się 9 nagrobków renesansowych. Oglądamy na lekcji zdjęcia nagrobków zamieszczone w „Notatkach”. W tydzień później oglądaliśmy je w katedrze. Wszyscy stwierdzili, że nagrobki ks. Glogowskiego i wojewody płockiego Stanisława Krasieńskiego należą do najcenniejszego wyposażenia katedry.

Końcowym tematem przerabianym w klasie I technikum z historii Polski są „Pierwsze wojne elekcyjne”. Do powyższego tematu można wybrać nieco materiału z artykułu R. Zielińskiego „Województwo płockie w czasie bezkrólewia i na elekcjach”⁹⁾. Artykuł mówi o roli szlachty mazowieckiej w omawianym okresie historycznym. Realizację tematyki regionalnej kontynuuję również w klasie II technikum. Podaję kilka przykładów jej realizacji.

Jednostkę lekcyjną „Powstanie kościuszkowskie” uzupełniam wiadomościami z artykułu Stanisława Herbsta „Mazowsze Płockie w powstaniu kościuszkowskim”¹⁰⁾. Przy omawianiu tematu „Księstwo Warszawskie” i „Królestwo Polskie w latach 1815—1830” wskazuję na rozwój gospodarczy Płocka w tym czasie, czego wyrazem był duży ruch budowlany. To właśnie w tym czasie, kiedy prefektem departamentu był Rajmund Rembieleński uporządkowano miasto, założono ogród publiczny na górze dominikańskiej, założono teatr narodowy. A potem w okresie Królestwa założono Tow. Naukowe Płockie, zbudowano ratusz, rogatki dobrzyńskie, bielskie, warszawskie i płockie, wiele ulic zabudowano klasycystycznymi budynkami. O tym wszystkim mówi artykuł Marii Zaniewicz-Liczbinińskiej „Płock w okresie Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego”¹¹⁾.

Przygotowując się do tematu „Powstanie listopadowe” i „Wielka Emigracja” korzystam z artykułów:

1. Jerzego Danielewicza — „Sejm powstańczy 1831 roku w Zakrocymiu i Płocku”¹²⁾

2. Tadeusza Bednarskiego — „Ludzie Płocka i okolic w dziejach Wielkiej Emigracji”¹³⁾

Z dużym zainteresowaniem młodzież wysiuchuje mojego wykładu na temat „Powstania styczniowego”. Uczniowie dowiadują się, że Płock był w planach powstańczych wyznaczony na siedzibę Rządu Narodowego. W Płocku i jego okolicach działało wielu działaczy konspiracji narodowej — Jurgens, Chądzyński, Padlewski.

Życie i działalność Padlewskiego plastycznie przedstawia Stanisław Kostanecki w artykule „Powstańczy naczelnik Województwa Płockiego”¹⁴⁾. Czytane fragmenty artykułu wywierają silne wrażenie na twarzach młodych słuchaczy. Jestem pewien, że postać Padlewskiego, jego dążenia, stają się o wiele bliższe i droższe młodzieży.

W czasie powstania zginęło wielu młodych Płoczan. O śmierci niektórych, spośród nich, dowiadujemy się z krótkiego artykułu „W setną rocznicę bohaterskiej śmierci Płoczan — powstańców”¹⁵⁾. Również artykuł Emanuela Haliacza pt. „Zeznania Zygmunta Fadlewskiego w Komisji Wojenno-Polowej Sądu Odziału Płockiego”¹⁶⁾ może być przeczytany we fragmentach na lekcji.

Dużo materiału uzupełniającego do tematu „Rewolucja 1905—1907 w Królestwie Polskim” przerabianego już w klasie III technikum można również znaleźć w „Notatkach Płockich”.

Będą to artykuły:

1. Michała Szulkina — „Strajk Szkolny 1905 r.”¹⁷⁾
2. Ludwika Wąsowicz — „Wspomnienia z lat minionych”¹⁸⁾
3. Stanisława Kostaneckiego — „Walka o szkołę polską i szkoła im. Wł. Jagiełły w Płocku 1905/6—1965/66”¹⁹⁾

Artykuły te ukazują młodzieży patriotyczną postawę społeczeństwa płockiego w okresie rewolucji 1905—1907 roku, walkę gimnazjalistów płockich o wprowadzenie języka polskiego do szkoły.

W „Notatkach” stosunkowo mało znajduje się materiałów dotyczących Płocka w okresie międzywojennym. Dlatego tym cenniejsze są artykuły Sylwestra Piegata „Wspomnienia”²⁰⁾ o rewolucyjnych wypadkach w Płocku w 1919 roku, oraz Stanisława Chrzanowskiego — „Władysław Henryk Jakubowski — działacz robotniczy i bohater Ludowego Wojska Polskiego (w 35 rocznicę krwawego wystąpienia bezrobotnych w Płocku)”²¹⁾. W tym ostatnim artykule można znaleźć fragmenty z „Dziennika Płockiego” charakteryzujące sytuację bezrobotnych w Płocku w okresie kryzysu gospodarczego w latach 1929—31. Niezwykle bogata jest natomiast literatura w „Notatkach” dotycząca tematów podręcznikowych „Napaść Niemiec hitlerowskich na Polskę. Okupacja hitlerowska w Polsce”.

Wymieniam tylko najważniejsze artykuły przydatne do wykorzystania na lekcjach. Na pierwszym miejscu trzeba wymienić cykl artykułów Stanisława Chrzanowskiego o Płocku w pierwszych dniach września 1939 roku i okresie okupacji hitlerowskiej w naszym mieście.

1. Fragmenty wspomnień (z pamiętnika nieznannej autorki z lat 1936—1939)²²⁾

2. Płock od 9.IX.1939 do 22.VI.1941 r. cz. I. Teoria i praktyka hitlerowskich okupantów w dziele umacniania niemieczyny ²³⁾.

3. Płock od 9 września 1939 r. do 22 czerwca 1941 r. cz. II. Wielkie wysiedlenia i nowy, niemiecki ład ²³⁾

4. Sens września ²⁴⁾

5. Kronika ostatnich dni okupacji w Płocku ²⁵⁾

6. Płock w czasie okupacji. Specjalne prawo karne dla Polaków i Żydów ²⁶⁾

7. Irmina Wojciechowska — Notatki z pierwszych dni okupacji w Płocku ²⁷⁾

8. Czesław Fuz — Pierwszy września ²⁸⁾

9. Tadeusz Gierzyński — Rok 1939 ²⁹⁾.

Wiele z powyższych artykułów czyta się jak karty najciekawszej powieści. Dlatego warto je zalecić do przeczytania młodzieży. Dyskusja upewni nas, że młodzież nie tylko przeczytała wskazane artykuły, ale i prawidłowo określił sytuację okupacyjnego Płocka.

O wiele bliższym staje się temat „Walka narodu polskiego z okupantem hitlerowskim”, kiedy usytuujemy go w Płocku i jego najbliższej okolicy na podstawie artykułów:

1. Franciszka Wybulta — Organizacja „Sierp i Młot” — poprzedniczka PPR na Mazowszu Płockim ³⁰⁾

2. Bronisława Syzdka — Organizacja „Młot i Sierp” na Północnym Mazowszu ³¹⁾

3. Benona Dymka — Pierwsze lata działalności PPR na Mazowszu Płockim ³²⁾

4. Jerzego Marciniaka — Działalność zbrojna A.L. i G.L. na Mazowszu Płockim ³³⁾

Trudne początki „Wyzwolenia Polski i Płocka” przedstawia niezwykle ciekawy artykuł Stanisława Chrzanowskiego „Rok 1945 w Płocku” ³⁴⁾

Również nauczyciele uczący „Wiadomości o Polsce” w klasie XI liceum ogólnokształcącego, V technikum, III Zasadniczej Szkoły Zawodowej oraz „Wychowania społecznego” w klasie VII i VIII szkoły podstawowej znajdują w „Notatkach” wiele materiałów ilustrujących rozwój gospodarczy Polski Ludowej na podstawie artykułów tematycznie związanych z Płockiem. Na wielu kartach „Notatek” znajdziemy ilustracje i artykuły o płockiej petrochemii. Bardzo przydatnym przy nauczaniu „Wiadomości” może się okazać specjalny numer „Notatek Płockich” pt. „Płock 1966 w liczbach na przełomie tysiącleci” opracowany przez Jakuba Chojnackiego ³⁵⁾.

Podane powyżej przykłady jednostek lekcyjnych, nasyconych treścią regionalną, nie wyczerpują w całości materiału regionalnego, jaki podają młodzieży na lekcjach. Stanowią one jedynie niezbędne minimum i obejmują tematykę podstawową. Lekcje historii przesycone materiałem regionalnym dotyczącym Płocka i Ziemi Płockiej spełniają nie tylko funkcję wychowawczą, ale kształcą również zainteresowania regionalne u młodzieży. Młodzież poznaje na lekcjach o tematyce regionalnej przeszłość i dzień dzisiejszy miasta, w którym żyje i w większości będzie w przyszłości pracować.

„Notatki Płockie” wykorzystuje często na zajęciach prowadzonych z Kołem Krajoznawczym. Przeglądając 40 numerów czasopisma znajdujemy szereg monograficznych artykułów dotyczących różnych zagadnień z dziejów regionu płockiego. Niektóre spośród

nich czytamy w całości, inne tylko we fragmentach. Młodzież poznaje wielkich Płocczan, dzieje zabytków na terenie miasta; zagadnienia geologii i botaniki i wiele innych problemów. Na naszych zebraniach i wycieczkach krajoznawczych wykorzystaliśmy następujące artykuły:

1. Halina Kostanecka — Dyskusja o nazwie Płocka ³⁶⁾

2. Maria Kieffer — O pochodzeniu nazwy „Płock” ³⁷⁾

3. Barbara Krzemińska - Surowiecka - Masław (Mieclaw) książę Mazowiecki ³⁸⁾

4. Jan Kowalewski — O nazwie Mazowsza ³⁹⁾

5. Ryszard Cieśla — Płock — powstanie i rozwój miasta ⁴⁰⁾

6. Wojciech Szymański — Inwentaryzacja grodzisk w powiecie płockim ⁴¹⁾

Śladem tego artykułu zorganizowałem wycieczkę krajoznawczą na teren grodziska w Proboszczewicach. Uczniowie mogli naocznie się przyjrzeć, jak wygląda największe grodzisko w powiecie płockim i dowiedzieć się o funkcji i przeznaczeniu grodzisk w czasach średniowiecznych.

7. Jan Wańkiewicz — Julian Leszczyński-Leński ⁴²⁾

8. Stanisław Kostanecki — Nauczyciele i wychowankowie Szkoły Płockiej, obecnie imienia Stanisława Małachowskiego (XIII—XX w.) ⁴³⁾

9. Halina Kostanecka — Płocka Góra Zamkowa ⁴⁴⁾

10. Józef Pińkowski — Niektóre zagadnienia z dziedziny aktywizacji miast mazowieckich ⁴⁵⁾

11. Stanisław Kostanecki — Płock i Płocczanie w powieściach historycznych J. I. Kraszewskiego ⁴⁶⁾

12. Stanisław Chrzanowski — Podziemne tajemnice Płocka ⁴⁷⁾

13. Irena Gieysztorowa — Żle i dobrze o ludziach Mazowsza XVI—XVIII w. ⁴⁸⁾

14. M. Kieffer-Kostanecka — Nazwa Płocka — jego metryka ⁴⁹⁾

15. Franciszek Dorobek — Płock jako ważny ośrodek kultury w regionie ⁵⁰⁾

16. Stanisław Kostanecki — Honorowi reprezentanci Płocka na Kongresie Kultury Polskiej ⁵¹⁾

17. Stanisław Chrzanowski. Herb miasta Płocka ⁵²⁾

Materiały zamieszczone w „Notatkach” mogą być z powodzeniem wykorzystane na jeszcze innych zajęciach pozalekcyjnych, jak również w kółkach zainteresowań oraz w pracy organizacji młodzieżowych. W swojej pracy z młodzieżą mogłem się przekonać, że cechuje ją wielkie przywiązanie do ziemi rodzinnej. Nasze wspólne zajęcia w ramach koła krajoznawczego miały pogłębić to przywiązanie u jednych, u drugich dopiero wzbudzić miłość do swojego miasta.

Z okazji jubileuszowego numeru życzę, aby wkrótce „Notatki Płockie” stały się podstawową lekturą, wykorzystywaną przez nauczycieli i uczniów na lekcjach historii i w pracy pozalekcyjnej. Nauczyciele realizujący tematykę regionalną będą mogli się przekonać, jak wiele walorów wychowawczych tkwi w historii regionalnej.

Na podstawie dotychczasowych numerów „Notatek Płockich” można śmiało nazwać je także regionalnymi wypisami historycznymi. I dlatego powinny znaleźć się w ręku każdego nauczyciela historii.

- 1) K. Szczepański-Regionalizm na lekcjach historii w kl. V. Wiadomości Historyczne 1962. z. 5. s. 287.
- 2) Notatki Płockie—NP. 1956, nr 1, s. 8-12
- 3) M. in. art. pt. „Archeologiczne badania wykopaliskowe w Płocku w 1961 r. NP. 1963, nr 24, s. 32-34.
- 4) J. w.
 - 5) NP. 1963, nr 26, s. 1-6
 - 6) NP. 1963 nr 24, s. 13-16
 - 7) NP. 1964, nr 27/28, s. 27-38
 - 8) NP. 1965, nr 32, s. 39-43
 - 9) NP. 1958, nr 9, s. 3-11
 - 9a) 1958, nr 8, s. 3-7
 - 10) NP. 1956, nr 1, s. 19-21
 - 11) NP. 1961, nr 21, s. 12-22
 - 12) NP. 1965, nr 33/34, s. 23-25
 - 13) NP. 1963, nr 25, s. 1-9
 - 14) tamże s. 9
 - 15) NP. 1965, nr 33/34, s. 36-39
 - 16) NP. 1956, nr 2, s. 9-12
 - 17) NP. 1965, nr 33/34, s. 43-50
 - 18) NP. 1966, nr 38, s. 13-16
 - 19) NP. 1960, nr 16, s. 1-2
 - 20) NP. 1966, nr 38, s. 25-27
 - 21) NP. 1959, nr 13/14, s. 18-24
 - 22) NP. 1960, nr 17/18, s. 26-29
 - 23) NP. 1961, nr 20, s. 3-13
 - 24) NP. 1961, nr 21, s. 37-38
 - 25) NP. 1962, nr 23, s. 22-27
 - 26) NP. 1963, nr 25, s. 21-23
 - 27) NP. 1959, nr 13/14, s. 13-16
 - 28) NP. 1959, nr 13/14, s. 17-18
 - 29) NP. 1964, nr 29, s. 4-6
 - 30) NP. 1958, nr 10, s. 18-21
 - 31) NP. 1960, nr 17/18, s. 39-41
 - 32) NP. 1961, nr 22, s. 33-38
 - 33) NP. 1962, nr 23, s. 14-18
 - 34) tamże s. 27-34
 - 35) NP. 1966, nr 36, s. 102
 - 36) NP. 1956, nr 1, s. 22-23
 - 37) NP. 1956, nr 2, s. 2-4
 - 38) tamże, s. 5-9
 - 39) tamże, s. 19-20
 - 40) NP. 1957, nr 3/4, s. 5-8
 - 41) NP. 1958, nr 7, s. 6-9
 - 42) NP. 1958, nr 8, s. 7-9
 - 43) tamże s. 12-26
 - 44) NP. 1960, nr 17/18, s. 18-21
 - 45) NP. 1961, nr 21, s. 5-11
 - 46) NP. 1963, nr 24, s. 16-19
 - 47) tamże, s. 25-32
 - 48) NP. 1965, nr 33/34, s. 5-13; 1966, nr 35, s. 13-20
 - 49) NP. 1966, nr 39, s. 8-11
 - 50) tamże s. 12-19
 - 51) tamże s. 25-30
 - 52) NP. 1963, nr 25, s. 14-16

JÓZEF PRZETAKIEWICZ

SFOS W OKRESIE 20-LETNIEJ DZIAŁALNOŚCI W PŁOCKU

„... Warszawa pozostaje stolicą i będzie odbudowana...” Ta decyzja Rządu z lutego 1945 r. spotkała się z radosną aprobatą całego społeczeństwa. Hasło „Cały naród buduje swoją stolicę” — nabrzmiałe serdecznym umiłowaniem umęczonego miasta i niezłomną wolą czynu, stało się programem dla pierwszego wspólnego frontu społecznej pokojowej pracy.

Sięga ono coraz głębiej w teren, budzi inicjatywę, mobilizuje do działania, staje się podstawą masowego ruchu społecznego. Wśród 1600 Komitetów i Kół istniejących w kraju w 1946 roku działa już Miejski Komitet Obywatelski Odbudowy Warszawy w Płocku. Zorganizowany został wiosną 1946 roku przez garstkę aktywistów w celu koordynacji i usystematyzowania działalności różnych doraźnie organizowanych akcji pomocy na rzecz odbudowy Warszawy. W krótkim czasie Komitet organizuje szeroką sieć Kół Odbudowy Warszawy we wszystkich większych zakładach pracy, a następnie organizuje i obejmuje swym zasięgiem Szkolne Koła Odbudowy Warszawy. Powiększa się poważnie grono aktywów społecznego i w 1949 roku Zarząd Komitetu składa się już z 20 osób, a w następnych latach osiąga liczbę 45 aktywistów. Pozwala to na prowadzenie szerokiej akcji propagandowej, koniecznej do realizacji podjętego zadania w zakresie osiągnięcia pełnej powszechności świadczeń na SFOS. I tak już w roku 1953 świadczy — 136 zakładów i instytucji z terenu miasta tj. ca. 95% ogólnego stanu. Wskaźnik ten z drobnymi odchyleniami na plus i minus utrzymuje się poprzez lata następne aż do 1966 roku.

Pozytywne wyniki pracy aktywów i ofiarność społeczeństwa pozwala Komitetowi m. Płocka w latach 1954 i 1955 na zajęcie I miejsca we współzawodnictwie miast w skali krajowej. Płock utrzymuje się następnie przez długie lata w czołówce krajowej i na I-szym miejscu w woj. warszawskim w akcji zbórkowej na S.F.O.S.

Osiągnięcia finansowe przedstawiają się następująco:

lata 1946—48	112.000
1949—55	4.610.000
1956—60	5.695.000
1961	1.943.000
1962	2.502.000
1963	2.800.000
1964	2.983.000
1965	4.234.000

Łączna wpłata za okres 20 lat wynosiła zł. 24.879.000.—

Jest to ogromny wysiłek społeczny, który można zmierzyć tylko jedną miarą—sentymentem dla bohaterkiej Stolicy i wielkim wyrobieniem społecznym obywateli. Największy udział w świadczeniach przypada na przodującą zawsze we wszystkich czynach społecznych płocką klasę robotniczą — wynosił on:

do 1960 roku zł.	—	8.000.000,—	t.j. ca 80% zbórki
a w 1961	„	— 975.000,—	„ 89% „
1962	„	— 1.445.000,—	„ 86% „
1963	„	— 1.629.000,—	„ 89% „
1964	„	— 1.500.000,—	„ 88% „
1965	„	— 1.945.000,—	„ 90% „

Razem świat pracy
wplacił— 15.494.000,—